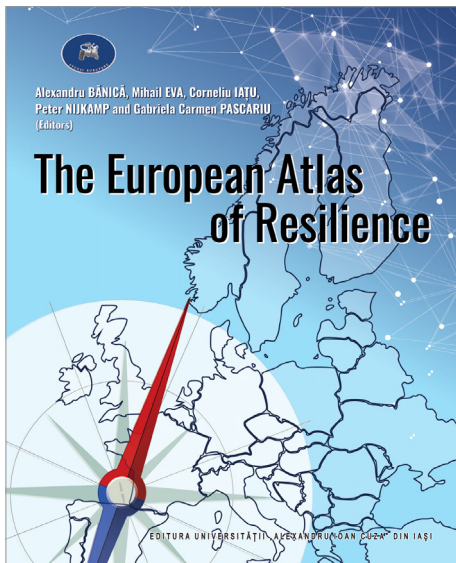

Recenzie

The European Atlas of Resilience

Editori: Alexandru Bănică, Mihail Eva, Corneliu Iațu, Peter Nijkamp, Gabriela Carmen Pascariu
Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”,
2021

ISBN: 978-606-714-665-3

Revista Transilvană
de Științe Administrative
2(54) / 2024, pp. 232–236

Într-o perioadă definită de incertitudini geopolitice și multiple provocări economice, sociale și de mediu, *The European Atlas of Resilience* (Atlasul european al rezilienței) este o contribuție semnificativă în aria cercetării rezilienței, oferind o examinare aprofundată a rezilienței dintr-o perspectivă multidisciplinară și contextualizată geografic. Atlasul, editat de Alexandru Bănică, Mihail Eva, Corneliu Iașu, Peter Nijkamp și Gabriela Carmen Pascariu, examinează reziliența ariilor urbane și a regiunilor europene, oferind atât perspective teoretice, cât și instrumente practice pentru a „naviga” prin rețeaua complexă de provocări socio-economice și de mediu. Prin îmbinarea unor perspective multiple din științe administrative, geografie, economie, studii urbane și știința mediului, autorii reușesc să genereze o lucrare academică care nu numai că definește și explorează reziliența, ci o aplică și în condițiile specifice ale setărilor europene. Cartea oferă o contribuție semnificativă la discursul academic despre reziliență, în special în context european. Această recenzie evaluează în mod critic structura cărții, contribuțiile, punctele forte, limitările, dar și importanța cercetării în domeniul studiilor de reziliență.

Structură și tematică

Cartea are o componentă introductivă, în care sunt listate șocurile și stresorii analizați și este descrisă detaliat abordarea metodologică. Ulterior, Atlasul european al rezilienței este organizat metodic în părți și secțiuni care reflectă diferitele dimensiuni ale conceptului. Acestea includ reziliența de mediu, economică, socială și individuală, oferind un cadru cuprinzător pentru înțelegerea modului în care reziliența poate fi stimulată și măsurată în diferite contexte. În centrul lucrării este definiția rezilienței ca fiind capacitatea unui sistem—fie că este un oraș, o regiune sau o națiune—de a absorbi perturbările / șocurile, de a se adapta la schimbări și de a se recupera. Această definiție este explorată în toată cercetarea, cu un accent deosebit pe rolul contextului local și regional în modelarea rezilienței, precum și pe factorii care contribuie la capacitatea de adaptare a unei regiuni sau oraș.

Cartea se distinge prin recunoașterea naturii complexe, multifactoriale a rezilienței, subliniind dependența acesteia de diferiți factori interconectați, cum ar fi guvernarea, stabilitatea economică, coeziunea socială și robustețea infrastructurii. În acest sens, reziliența este prezentată nu ca un concept izolat, ci ca parte a unui sistem dinamic și interconectat. Autorii susțin că strategiile de creștere a rezilienței ar trebui adaptate la condițiile unice ale fiecărui oraș sau regiune, deoarece factorii contextuali—cum ar fi structurile locale de guvernare, capacitățile economice și dinamica socială—influențează în mod semnificativ capacitatea de consolidare a rezilienței.

Un punct forte notabil al cărții este utilizarea pe scară largă a instrumentelor cartografice, în special hărți și vizualizări grafice, care facilitează interpretarea datelor geografice și socio-economice complexe. Aceste instrumente vizuale sunt parte integrantă a argumentelor forte ale autorilor, facilitând înțelegerea de către cititor a modelelor de reziliență din Europa. Prin combinarea abordărilor teoretice și a datelor empirice,

autorii reușesc să creeze o punte între conceptele abstracte de reziliență și aplicațiile lor practice, inclusiv geografice.

Contribuții-cheie

Contribuția centrală a Atlasului european al rezilienței constă în abordarea nuanțată a conceptului de reziliență. În loc să limiteze discuția la factorii economici sau de mediu, autorii adoptă o perspectivă holistică care cuprinde sustenabilitatea mediului înconjurător, adaptabilitatea economică, coeziunea socială și eficacitatea instituțională. Acest cadru cuprinzător oferă perspective valoroase asupra modalităților în care regiunile europene își pot consolida capacitatea de reziliență.

Cartea subliniază în continuare interconexiunea regiunilor europene și necesitatea cooperării transnaționale în abordarea provocărilor globale. Deoarece reziliența nu „funcționează” exclusiv în limitele granițelor naționale, autorii pledează pentru acțiunea colectivă în fața amenințărilor transfrontaliere precum schimbările climatice, migrația și instabilitatea economică. Această perspectivă este deosebit de oportună, având în vedere natura transnațională a crizelor moderne și subliniază importanța dialogului transfrontalier și a alinierii politicilor în eforturile de consolidare a rezilienței.

O altă contribuție semnificativă este discuția despre reziliența urbană, care examinează rolul orașelor atât ca agenți, cât și ca subiecte ale rezilienței. Autorii afirmă că planificarea urbană și infrastructura sunt esențiale pentru stimularea rezilienței în zonele urbane. Prin investiții strategice în infrastructură durabilă—cum ar fi apărarea împotriva inundațiilor, spațiile verzi și clădirile eficiente din punct de vedere energetic—ariile urbane pot atenua impactul stresului asupra mediului, sporindu-și astfel capacitatea de a face față și de a se redresa după crize.

Cartea explorează, de asemenea, rolul inovației tehnologice și al rețelelor sociale în consolidarea rezilienței urbane, sugerând că tehnologiile digitale și structurile de guvernare colaborative sunt esențiale pentru a permite răspunsuri la situații ce necesită un nivel ridicat de adaptabilitate la schimbare.

Punctele forte ale Atlasului

Unul dintre punctele forte ale Atlasului european al rezilienței este abordarea sa interdisciplinară. Prin integrarea diverselor domenii academice, cum ar fi geografia, economia, știința mediului, științele administrative și studiile urbane, autorii oferă o înțelegere mai nuanțată și mai cuprinzătoare a rezilienței. Această adâncime a perspectivei face din carte o resursă valoroasă pentru un public larg, inclusiv cercetători, factori de decizie și practicieni.

Includerea de hărți și vizualizări detaliate este un alt aspect demn de remarcat al lucrării. Aceste reprezentări grafice ale datelor servesc nu numai ca material suplimentar, ci și ca instrumente critice care îmbunătățesc înțelegerea cititorului despre reziliență atât în termeni teoretici, cât și practici. Hărțile delimitează vizual distribuția geografică a rezilienței în Europa, ilustrând modul în care diverși factori—inclusiv guvernanta,

infrastructura și condițiile socio-economice—influențează în mod diferit reziliența în diferite regiuni.

În plus, utilizarea studiilor de caz dintr-o varietate de orașe și regiuni europene adaugă valoare practică cadrului teoretic. Examinând exemple din lumea reală, autorii ilustrează modul în care strategiile de consolidare a rezilienței pot fi aplicate în contexte specifice. Aceste studii de caz sunt deosebit de utile pentru factorii de decizie și planificatorii urbani care doresc să implementeze strategii de creștere a rezilienței în propriile regiuni, oferind lecții și perspective care pot informa procesele de luare a deciziilor.

Limitări și oportunități pentru cercetare ulterioară

În ciuda numeroaselor sale puncte forte, Atlasul european al rezilienței nu este lipsit de limitări. Una din limite constă în complexitatea tehnică a unora dintre vizualizările de date. În timp ce hărțile și diagramele sunt foarte utile în transmiterea de date complexe, interpretarea lor poate fi o provocare pentru unii cititori, limitând astfel adresabilitatea cărții. Includerea unor explicații sau ghiduri mai accesibile pentru interpretarea datelor vizuale ar fi făcut aceste resurse mai ușor de utilizat, în special pentru cei neavizați.

Deși cartea oferă o analiză aprofundată a strategiilor de consolidare a rezilienței, ea propune o discuție limitată asupra provocărilor economice și politice asociate cu implementarea acestor strategii. Costurile financiare și compromisurile politice ale măsurilor de creștere a rezilienței sunt factori importanți care influențează fezabilitatea implementării acestora. O explorare mai aprofundată a acestor provocări practice ar fi oferit o perspectivă mai echilibrată asupra dificultăților cu care se confruntă regiunile în stimularea rezilienței.

Este vizibilă, totodată, concentrarea exclusivă pe contexte europene (de menționat aici că cercetarea este un efort implementat cu ajutorul unui proiect finanțat de guvernul României din fonduri europene). Deși cartea oferă perspective bogate asupra strategiilor de reziliență utilizate în diferite regiuni europene, o oportunitate importantă de cercetare ulterioară este încorporarea unor studii de caz globale sau prin explorarea rezilienței în regiuni non-europene. Astfel, cartea ar îmbogăți și mai mult analiza și ar putea demonstra universalitatea sau unicitatea strategiilor europene de reziliență într-un context global.

Atlasul european al rezilienței este o lucrare cuprinzătoare, care provoacă cititorii, oferind perspective valoroase asupra naturii complexe, multidimensionale a rezilienței. Abordarea sa interdisciplinară, susținută de hărți detaliate și studii de caz, oferă o examinare amănunțită a modului în care poate fi stimulată reziliența în orașele și regiunile europene.

În timp ce cartea se concentrează, în primul rând, pe contexte europene, accentul pe cooperarea transnațională și provocările globale o face relevantă pentru un public mai larg. Lucrarea este o resursă esențială pentru cadrele universitare, factorii de decizie politici și practicienii care doresc să înțeleagă și să sporească rezistența în fața unei lumi în schimbare rapidă.

Deși există domenii care ar putea beneficia de o explorare ulterioară, în special în ceea ce privește comparațiile globale și dimensiunile economice și politice ale rezilienței, cartea rămâne o contribuție semnificativă în aria studiilor rezilienței. Abordarea sa cuprinzătoare și accesibilă poate să servească drept referință-cheie pentru cei implicați în eforturile de consolidare a rezilienței în anii următori.

Bogdan-Andrei MOLDOVAN

Conferențiar univ. dr., Departamentul de Administrație
și Management Public, Facultatea de Științe Politice,
Administrative și ale Comunicării,
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România
E-mail: moldovan@fspac.ro